

Zarządzanie zasobami komputera

Zarządzanie zasobami komputera

Przed przystąpieniem do tego materiału znane powinny być ci pojęcia takie jak plik, folder, katalog lub teczka. Umiesz je również tworzyć i zapisywać. W ten sposób dbasz o zachowania porządku na dysku komputera. Do porządkowania danych na dysku bardzo ważne są również umiejętności kopiowania, przenoszenia i usuwania plików i folderów, zaś do szybkiego uruchamiania programów – tworzenie do nich skrótów.

Ilustracja przedstawiająca skaczące ikony plików na tle budynku.
Źródło: Ewa Dobrzyńska, licencja: CC BY 3.0.

Wybieranie plików i folderów do operacji

Operacje na plikach i folderach można przeprowadzić na pojedynczych plikach, folderach lub na wybranej ich grupie. Przed wykonaniem operacji na grupie obiektów (plików i folderów) należy je najpierw wskazać (zaznaczyć).

Jeśli chcesz zaznaczyć pojedynczy plik lub folder, kliknij w niego lewym przyciskiem myszy. Zaznaczenie obiektu jest wówczas potwierdzone jego podświetleniem.

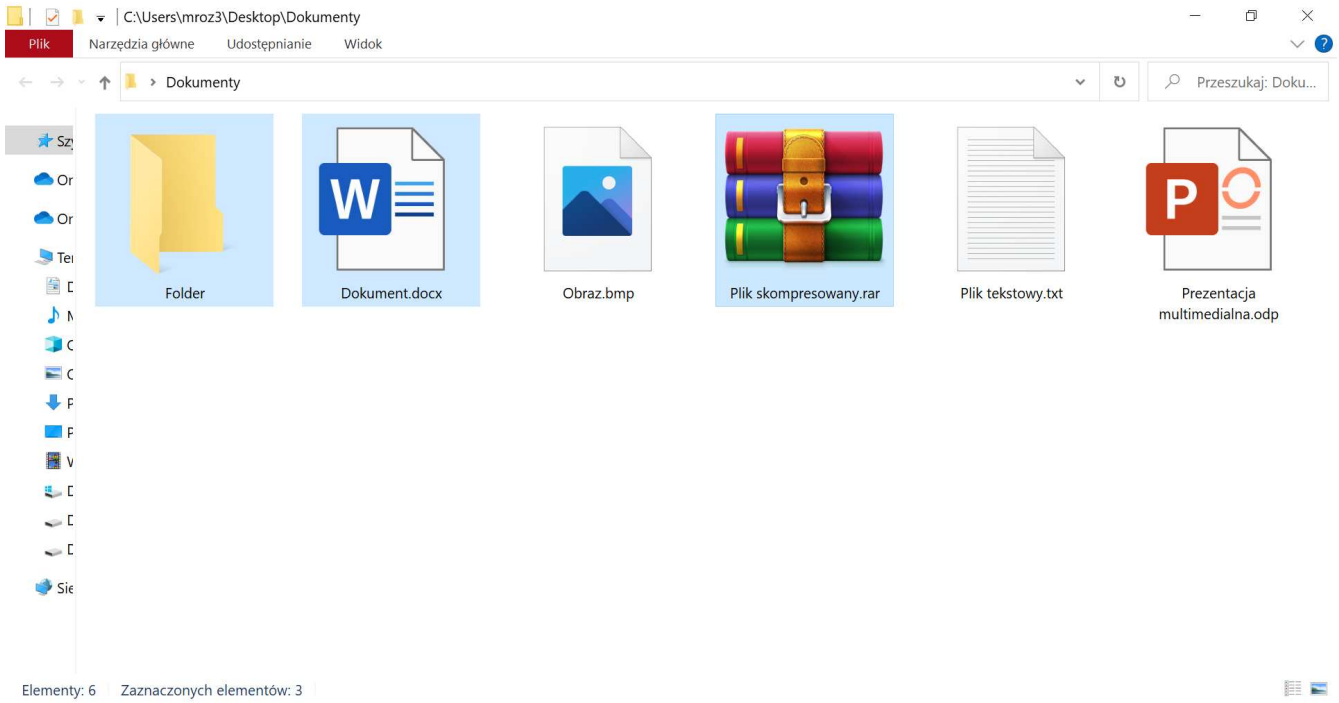

Zrzut ikon kilku obiektów z zaznaczonymi trzema ostatnimi elementami.
Źródło: GroMar, licencja: CC BY 3.0.

> **Uwaga!**
>
> We wszystkich wersjach systemu macOS zamiast klawisza `CTRL` należy użyć klawisz `Command`.
>
>
>
>
> Ilustracja klawisza Command w systemie MacOS.
> Źródło: Jarosław Koludo, licencja: CC BY 3.0.

Aby zaznaczyć wybraną grupę obiektów, należy:

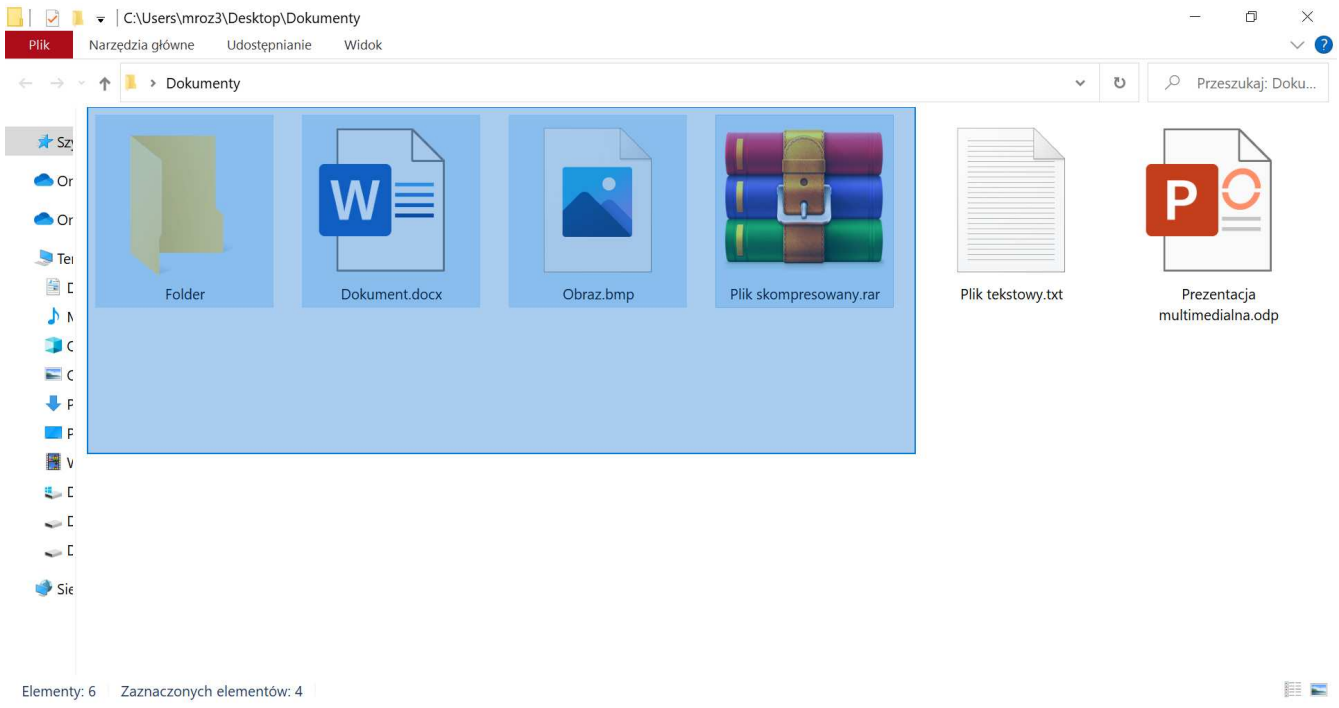
1. nacisnąć i przytrzymać wciśnięty klawisz `Ctrl`;
2. klikać lewym przyciskiem myszy w poszczególne pliki i foldery; w ten sposób podświetlone obiekty zostają przygotowane do operacji, np. kopiowania; ponowne kliknięcie myszą w zaznaczony plik anuluje zaznaczenie i obiekt przestaje być podświetlony;

Zrzut okna Eksploratora plików z otwartym folderem "Dokumenty".
Źródło: GroMar, licencja: CC BY 3.0.

lub

1. przeciągnąć kursorem, z wciśniętym lewym przyciskiem myszy po obszarze, na którym leżą wybrane obiekty;
2. zaznaczone zostaną wtedy wszystkie obiekty, które zostały objęte zaznaczeniem;

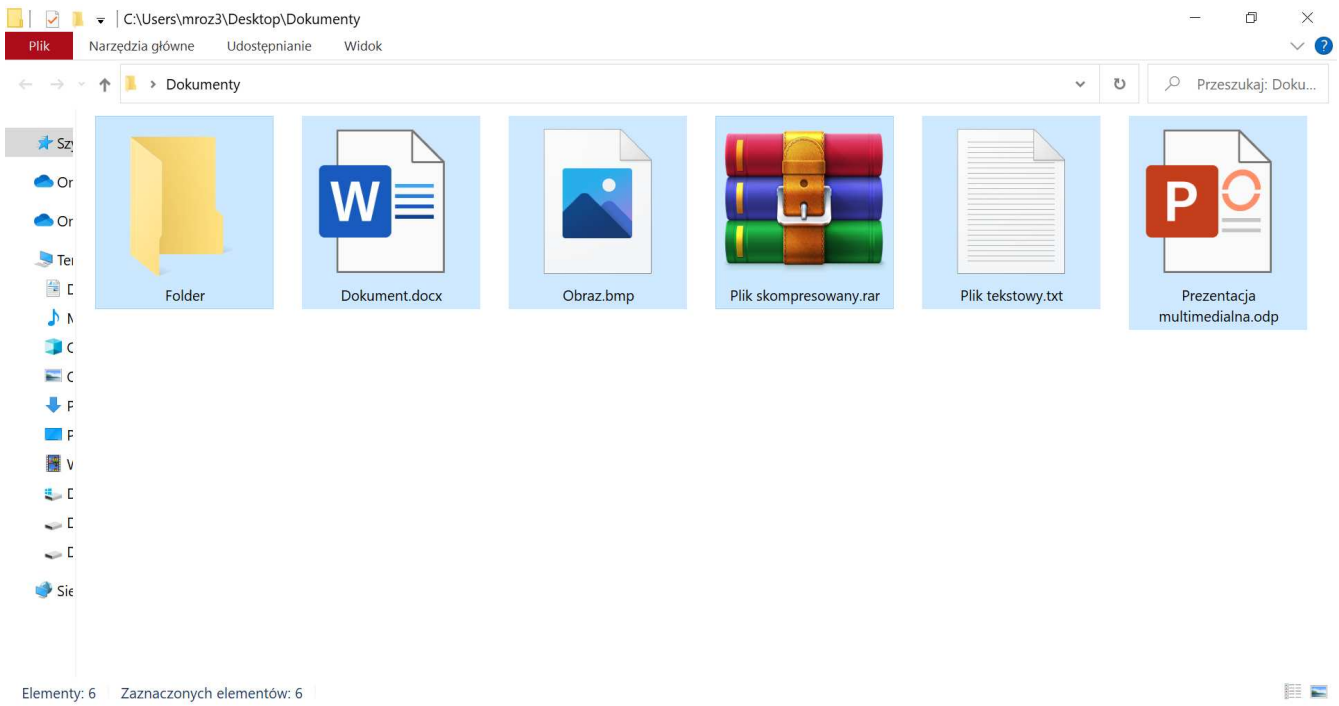

Zrzut okna Eksploratora plików z otwartym folderem "Dokumenty".
Źródło: GroMar, licencja: CC BY 3.0.

lub

1. wskazać myszą pierwszy obiekt z grupy, którą chcesz wybrać, następnie z wciśniętym klawiszem `Shift` wskazać ostatni obiekt z tej grupy;
2. wówczas obiekty leżące bezpośrednio koło siebie, pomiędzy pierwszym, a ostatnim wskazaniem, zostaną podświetlone.

Aby zaznaczyć wszystkie pliki lub foldery w bieżącej lokalizacji, należy użyć kombinacji klawiszy `Ctrl` z równoczesnym naciśnięciem klawisza `A`. Wszystkie obiekty w bieżącej lokalizacji zostaną podświetlone.

Zrzut okna Eksploratora plików z otwartym folderem "Dokumenty".
Źródło: GroMar, licencja: CC BY 3.0.

> **Ciekawostka**
>
> Czy wiesz, że w ten sam sposób możesz zaznaczać również inne obiekty, na przykład fragmenty wykonywanych przez siebie rysunków lub tekstów?

Kopiowanie i przenoszenie plików i folderów

Do najważniejszych operacji wykonywanych na plikach w systemie operacyjnym komputera należą kopiowanie i przenoszenie. Mogą one być wykonywane na pojedynczych plikach lub grupach plików.

Ćwiczenie 1

Sprawdź, czym się różnią wymienione operacje kopiowania i przenoszenia. Stosując odpowiednie przyciski, skopiuj i przenieś przedstawiony element znajdujący się w oknie. Zapisz w poniższym dzienniczku, jakie są różnice między jedną operacją, a drugą.

Zasób interaktywny dostępny pod adresem https://zpe.gov.pl/a/D158Z1PJ7

Źródło: Jarosław Koludo, licencja: CC BY 3.0.

Źródło: GroMar, licencja: CC BY 3.0.

Operacje kopiowania i przenoszenia wykonujesz bardzo podobnie w różnych systemach operacyjnych. W wyniku kopiowania w oknie wybranego folderu pojawia się kopia pliku lub folderu, przenoszenie powoduje, że plik lub folder znika ze źródłowego folderu, a pojawia się w folderze docelowym, zaś usuwanie powoduje usunięcie pliku lub folderu.

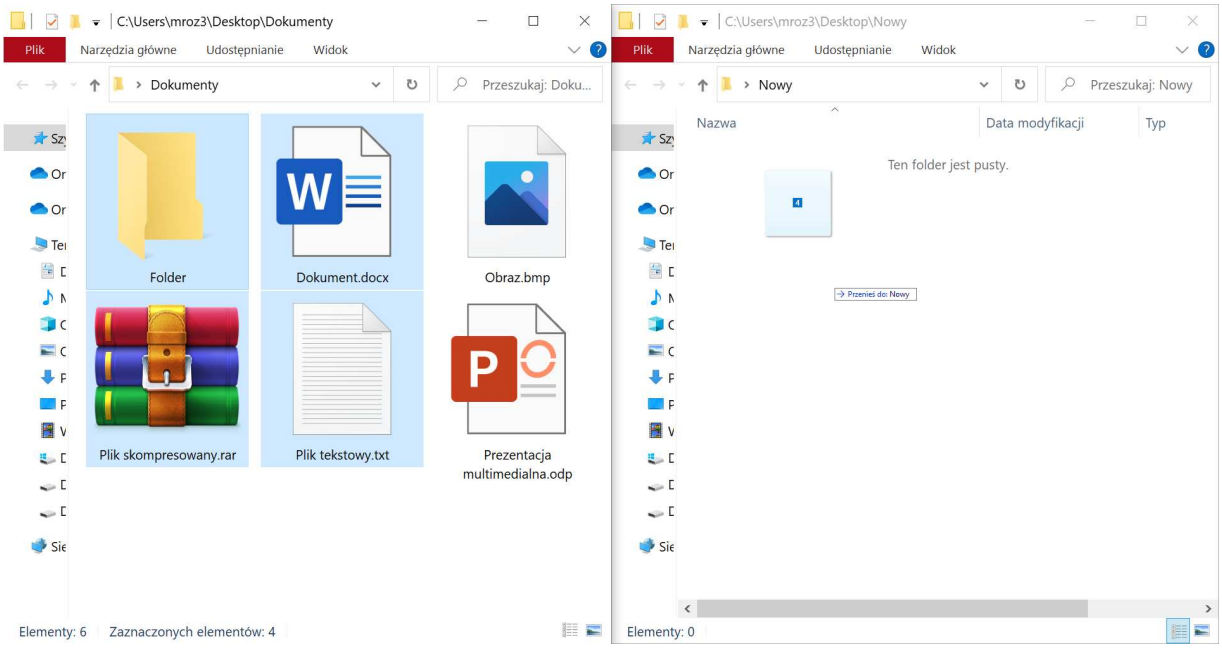
Ćwiczenie 2

Uporządkuj swoje zasoby na dysku komputera w następujący sposób:

- Na dysku komputera w miejscu, w którym gromadzone są dokumenty utwórz folder `Moje prace`, a w nim przygotuj foldery `Rysunki`, `Zdjęcie`, `Teksty`, `Filmy`, `Prezentacje`.
- Przekopiuj wszystkie pliki zawierające twoje prace do poszczególnych folderów według kategorii prac.

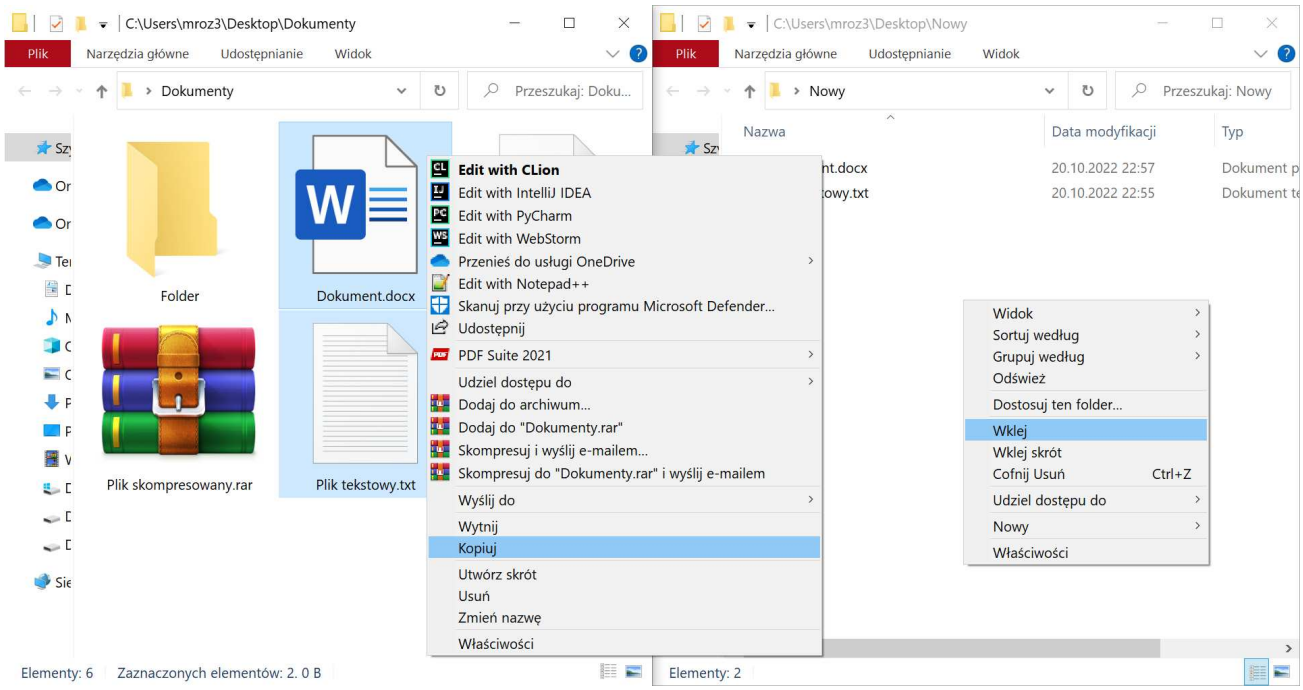
Wykonaj operacje kopiowania i przenoszenia pliku lub folderu w twoim systemie operacyjnym, z wykorzystaniem:

- prawego przycisku myszy z jednoczesnym przesuwaniem pliku lub folderu (przeczytaj więcej informacji),

Zrzut z systemu Windows z otwartymi dwoma folderami "Dokumenty" i "Nowy" oraz przenoszeniem plików.
Źródło: GroMar, licencja: CC BY 3.0.

- menu kontekstowego wywołanego prawym przyciskiem myszy (przeczytaj więcej informacji).

Zrzut z systemu Windows z otwartymi dwoma folderami "Dokumenty" oraz "Nowy" i kopiowaniem plików.

Źródło: GroMar, licencja: CC BY 3.0.

Uwaga!

W systemie operacyjnym macOS X lub nowszym funkcje prawego przycisku myszy uzyskasz poprzez naciśnięcie klawisza `CMD` i przycisku myszy.

Do kopiowania i przenoszenia plików i folderów możesz wykorzystać również **schowek**. Schowek, to miejsce w pamięci komputera, gdzie kopiowany element jest przechowywany podczas operacji kopiowania lub wycinania. Ćwiczenia z wykorzystaniem schowka można znaleźć w materiale Modyfikacja cyfrowych obrazów.

Usuwanie plików i folderów. Funkcje i obsługa kosza

W systemie operacyjnym możesz również kasować (usuwać) obiekty lub grupy obiektów. Kasowane obiekty nie są od razu fizycznie usuwane z zasobów komputera, a jedynie przenoszone są do kosza. Kosz jest specjalnym folderem, do którego wrzuca się niepotrzebne obiekty (pliki lub foldery) Windows, Ubuntu, macOS.

Ikona kosza w systemie Windows 10.
Źródło: GroMar, licencja: CC BY 3.0.

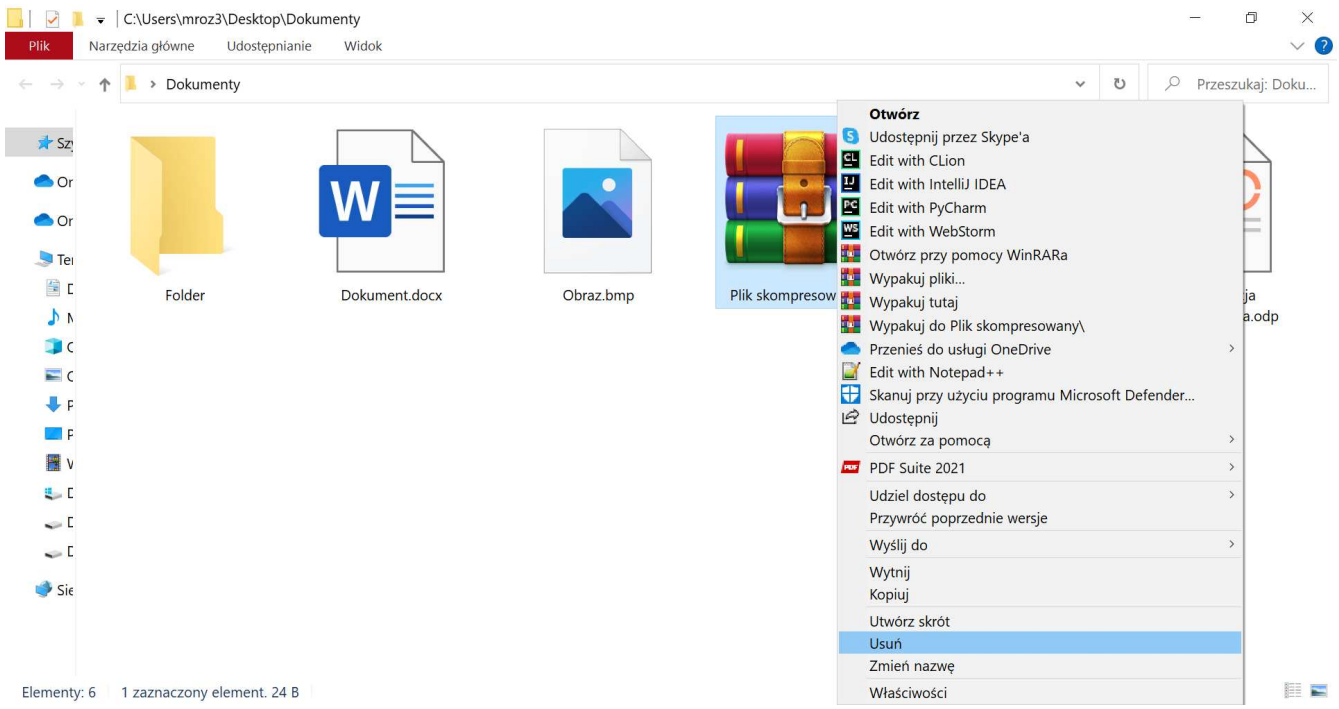
Ikona kosza z jednej wersji systemów Linux.
Źródło: GroMar, licencja: CC BY 3.0.

Ikona kosza w systemie macOS.
Źródło: GroMar, licencja: CC BY 3.0.

Aby usunąć plik lub folder:

- w znany sposób zaznacz obiekty do usunięcia;
- wywołaj prawym przyciskiem myszy menu kontekstowe i wybierz z niego polecenie `Usuń` lub `Przenieś do kosza` w zależności od systemu operacyjnego;

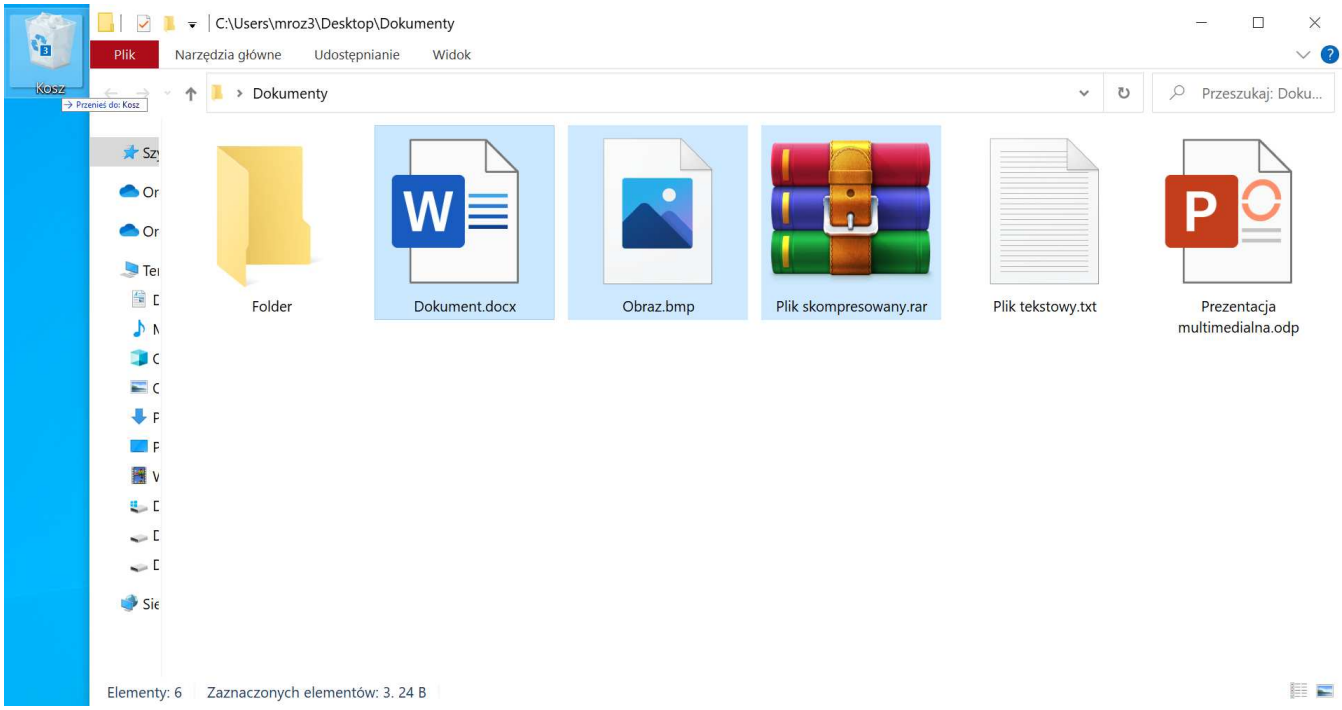
Zrzut okna Eksploratora plików z otwartym folderem "Dokumenty".
Źródło: GroMar, licencja: CC BY 3.0.

lub

- naciśnij na klawiaturze klawisz `Delete` lub `Command` i `Delete`;

lub

- przeciągnij zaznaczone obiekty do `Kosza`.

Zrzut okna Eksploratora plików z otwartym folderem "Dokumenty" oraz widoczną ikonką kosza.
Źródło: GroMar, licencja: CC BY 3.0.

> **Uwaga!**
>
> Niektóre systemy wymagają potwierdzenia wykonania polecenia kasowania pliku.

W przypadku pochopnego usunięcia jakichś plików lub folderów możesz w każdej chwili przejrzeć zawartość kosza, podobnie jak każdego folderu i zdecydować, które obiekty w nim zawarte chcesz odzyskać, a więc przywrócić.

Po przejrzeniu zawartości kosza możesz zdecydować, które obiekty usunąć całkowicie z pamięci komputera (klikając `Usuń` na obiekcie znajdującym się w koszu). Jeżeli chcesz usunąć wszystkie elementy znajdujące się w koszu, naciśnij `Opróżnij kosz`.

Istnieje możliwość usunięcia pliku lub folderu (w dowolnej lokalizacji) z pominięciem kosza. Użyj kombinacji `Shift` + `Delete`, a zaznaczony obiekt zostanie trwale skasowany.

> **Ćwiczenie 3**
> Przywróć wybrane pliki z kosza twojego komputera. Pozostałe elementy z kosza trwale usuń.

> **Ćwiczenie 4**
> Przywróć obiekty i opróżnij kosz w systemie, na którym pracujesz. W tym celu wykonaj kolejno punkty ćwiczenia:
>
> - Utwórz i usuń folder o nazwie `Test`.
> - Przywróć z Kosza do poprzedniej lokalizacji folder o nazwie `Test`.
> - Skopiuj foldery `Rysunki`, `Zdjęcia`, `Teksty`, `Filmy`, `Prezentacje` do odzyskanego folderu `Test`.
> - Ponownie usuń folder `Test`.
> - Zaznacz wybrane pliki w `Koszu` i przywróć je do poprzedniej lokalizacji.
> - Otwórz folder `Kosz` i usuń znajdujące się w nim obiekty, stosując różne metody: pojedyncze pliki, grupy plików, wszystkie pliki.
> - Usuń całą zawartość kosza.

Tworzenie skrótów do programów i folderów

Na pewno w twojej okolicy są duże ogrodzone, obiekty, takie jak np.: szkoła, zoo, park rozrywki, i żeby do nich wejść przez główne wejście, trzeba pokonać spory odcinek drogi wzdłuż ogrodzenia. Dużym ułatwieniem byłoby stworzenie dodatkowego wejścia z drugiej strony obiektu.

W komputerze znajduje się wiele programów folderów i plików. Znalezienie konkretnego może zająć sporo czasu. Aby ułatwić i przyśpieszyć dostęp do programu, pliku lub folderu, możesz utworzyć w dogodnej dla siebie lokalizacji np. na pulpicie, tzw. **Skrót** do programu (pliku lub folderu, katalogu lub teczki). Jest on prezentowany

za pomocą ikony prowadzącej do programu, pliku, folderu, lub nawet dysku. Możesz go utworzyć w wybranym, łatwo dostępnym miejscu w komputerze. W komputerze łatwo rozpoznasz skróty, ponieważ ich ikony mają, w dolnym lewym rogu, charakterystyczny symbol strzałki.

Symbol skrótu, zakręcona pod kątem strzałka wskazująca prawy górny róg.
Źródło: Jarosław Koludo, licencja: CC BY 3.0.

> **Ćwiczenie 5**
>
> Utwórz skróty do najczęściej odwiedzanych przez ciebie folderów, np. do folderu `Obrazy`. Jeśli masz problemy z rozwiązaniem tego zadania przeczytaj podpowiedź, jak to możesz wykonać.

Własności plików i folderów. Szczególne znaczenie rozszerzenia plików

Każdy przedmiot posiada swoje charakterystyczne cechy, takie jak na przykład wielkość lub waga. Podobnie, swoje cechy mają programy, pliki i foldery.

> **Ćwiczenie 6**
>
> Źródło: Jarosław Koludo, licencja: CC BY 3.0.

> **Ciekawostka**
>
> Cechy pliku możesz sprawdzić w oknie **Właściwości** pliku, wywołując je z menu kontekstowego.

Podstawowe informacje wyświetlane w oknie właściwości pliku to jego nazwa i typ. Typ pliku określany jest za pomocą jego rozszerzenia. W oknie właściwości możesz również zmienić domyślną aplikację, za pomocą której plik jest otwierany.
Kończąc pracę nad opracowaniem dokumentu, zapisujesz go w pamięci zewnętrznej komputera, podając jego nazwę. Aplikacja, w której pracujesz automatycznie dodaje domyślne rozszerzenie. Możesz również samodzielnie dokonać wyboru rozszerzenia, w zależności od twoich potrzeb i możliwości aplikacji. Wybór rozszerzenia pliku następuje w momencie jego zapisywania, po użyciu funkcji `Zapisz jako`. Niektóre programy proponują ci eksport dokumentu do odpowiedniego formatu zapisu pliku.

Przeglądając zasoby komputera, zwykle nie widzimy, jakie rozszerzenia posiadają pliki. Spowodowane jest to określonymi ustawieniami w systemie. Brak widocznego rozszerzenia chroni użytkownika przed przypadkowym usunięciem nazwy formatu, co mogłoby doprowadzić do sytuacji, w której komputer nie rozpozna, za pomocą jakiego programu powinien uruchomić dany plik. Tak więc, rozszerzenie w nazwie plików, pomimo że jest często niewidoczne, pełni bardzo istotną funkcję. Plik z określonym rozszerzeniem otwierany jest za pomocą programu, w którym został stworzony.

> **Ćwiczenie 7**
> Przydziel rozszerzenia do odpowiednich typów plików. Pamiętaj, że rozszerzenia plików są związane z konkretnymi programami, które umożliwiają ich edycję.
>
> Źródło: Jarosław Koludo, GroMar, licencja: CC BY 3.0.

Źródło: Jarosław Koludo, GroMar, licencja: CC BY 3.0.

> **Ćwiczenie 8**
> Otwórz edytor graficzny i wykonaj w nim dowolny rysunek. Zapisz następnie ten rysunek trzykrotnie na **Pulpicie** z rozszerzeniem **bmp**, **png**, i **jpg**. Porównaj wielkości tych trzech plików i wyciągnij wnioski.
>
> Źródło: GroMar, licencja: CC BY 3.0.

Ćwiczenie 9

Otwórz edytor tekstowy **Notatnik** i napisz w nim dzisiejszą datę. Efekt pracy zapisz jako plik o nazwie **dane**. Następnie otwórz plik innym edytorem tekstu.

Zapamiętaj!

System operacyjny umożliwia ci wykonywanie operacji na plikach i folderach. Możesz je kopiować, przenosić lub usuwać. Aby szybko uruchomić program lub otworzyć wybrany folder możesz skorzystać ze skrótów do wybranego programu, pliku, folderu lub dysku. Każdy plik i folder ma swoje właściwości. Możesz je odczytać, korzystając z menu kontekstowego danego obiektu.